

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

MARCO DARMON

της 9ης Ιουνίου 1992 *

Κύριε Προεδρε,
Κύριοι δικαστες,

1. Κεντρικό θέμα της προσφυγής ακυρώσεως και αγωγής αποζημιώσεως που άσκησε η εταιρία *Borelli* είναι η διαδικασία χορηγήσεως πιστώσεων εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων), τμήμα «Προσανατολισμός», σύμφωνα προς τον κανονισμό (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977 ¹.

2. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: Ταμείο), προβλεφθέν με το άρθρο 40, παράγραφος 4, της Συνθήκης και συσταθέν με τον κανονισμό 25 του Συμβουλίου, της 4ης Απριλίου 1962, περί της χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής ², «αποτελεί μέρος του προϋπολογισμού των Κοινοτήτων» ³, χρηματοδοτώντας τις δαπάνες που συνεπάγεται η πολιτική αυτή.

3. Αντιστοιχώντας στο 65 έως 70 % του συνόλου του γενικού προϋπολογισμού της Κοινότητας, το Ταμείο αποτελεί από οικονομική άποψη το σημαντικότερο από τα τρία διαρθρωτικά ταμεία της Κοινότητας ⁴.

4. Το τμήμα «Προσανατολισμός» χρηματοδοτεί τις «κοινές ενέργειες που αποφασίζο-

νται για την πραγματοποίηση των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συνθήκης, περιλαμβανομένων των αναγκαίων διαρθρωτικών τροποποιήσεων για την εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς (...)» ⁵.

5. Τις ανωτέρω κοινές ενέργειες αποφασίζει το Συμβούλιο, το οποίο προσδιορίζει ιδίως τον επιδιωκόμενο στόχο, τη φύση των υπό μελέτη σχεδίων, τη συμμετοχή του Ταμείου σε συγκεκριμένη κοινή ενέργεια, τους οικονομικούς και χρηματοδοτικούς όρους και την εφαρμοστέα διαδικασία ⁶.

6. Το Συμβούλιο, κατ' εφαρμογή του άρθρου αυτού ⁷, ανέλαβε, μέσω του κανονισμού 355/77, κοινή δράση για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων. Η παρέμβαση του Ταμείου προβλέφθηκε για διάρκεια πέντε ετών και με προβλεπόμενο κόστος 400 εκατομμυρίων λογιστικών μονάδων ⁸.

7. Το τμήμα «Εγγυήσεις» του Ταμείου χρηματοδοτεί το σύνολο των επιλεξιμών δαπανών, ενώ το τμήμα «Προσανατολισμός» χρηματοδοτεί ένα μέρος μόνο αυτών, το υπόλοιπο δε καλύπτεται από τους δικαιούχους και τα κράτη μέλη ⁹, γεγονός που

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149).

2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 32.

3 — Άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93).

4 — Βλ. *Jurisleseur Europe*, τεύχος 1330, σημείο 2.

5 — Κανονισμός 729/70 του Συμβουλίου, άρθρο 1, παράγραφος 3.

6 — *Ibidem*, άρθρο 6.

7 — Βλ. άρθρο 1, παράγραφο 2, του κανονισμού 355/77.

8 — *Ibidem*, άρθρο 16, παράγραφος 3.

9 — *Ibidem*, άρθρο 17, παράγραφος 2.

εξηγεί το ότι τα τελευταία εμπλέκονται σοβαρά στη διαδικασία χορηγίσεως των πιστώσεων ¹⁰.

8. Υπό την έννοια αυτή, οι αιτήσεις για χορήγηση συνδρομής εκ μέρους του Ταμείου πρέπει να υποβάλλονται μέσω του ενδιαφερομένου κράτους μέλους ¹¹, ενώ, για να τύχουν της ενισχύσεως του Ταμείου ¹², τα σχέδια πρέπει να έχουν εγκριθεί από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου πρόκειται να εκτελεστούν.

9. Σα πλαίσια της κοινής αυτής δράσεως, η εταιρία Oleificio Borelli υπέβαλε στις 16 Δεκεμβρίου 1988 στο Ταμείο, μέσω του αρμοδίου ιταλικού υπουργείου, αίτηση χορηγίσεως συνδρομής ύψους 1 717 500 000 ιταλικών λιρετών (LIT), για συνολική επένδυση 6,87 δισεκατομμυρίων LIT για την κατασκευή ελαιουργείου στο Pontedassio.

10. Η αίτηση αυτή ¹³, η οποία αρχικά έτυχε της εγκρίσεως των ιταλικών αρχών, δεν μπόρεσε να λάβει τη χρηματοδοτική συνδρομή του ΕΓΤΠΕ για το 1989 λόγω μη επαρκών χρηματοδοτικών πόρων κατά τη διάρκεια του οικονομικού εκείνου έτους ¹⁴.

11. Η εταιρία Borelli ζήτησε και πέτυχε τη μεταφορά της αιτήσεώς της για λήψη συνδρομής στο οικονομικό έτος 1990 ¹⁵.

12. Μεταβάλλοντας την αρχική τους στάση, οι ιταλικές αρχές γνωστοποίησαν στην Επιτροπή στις 19 Ιανουαρίου 1990 ότι με το διάταγμα 109 της 18ης Ιανουαρίου 1990 το

Περιφερειακό Συμβούλιο της περιφέρειας της Λιγυρίας εξέδωσε *αρνητική* γνωμοδότηση επί της αιτήσεως της εταιρίας Borelli ¹⁶.

13. Το ανωτέρω διάταγμα υπογράμμιζε κατά κύριο λόγο ότι το σχέδιο δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 του κανονισμού 355/77, δεδομένου ότι οι συμβάσεις προμηθείας που συνήφθησαν με τους ελαιοπαραγωγούς δεν παρέχχαν επαρκείς εγγυήσεις γνησιότητας.

14. Λαμβάνοντας υπόψη την αρνητική αυτή γνωμοδότηση, η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση παροχής συνδρομής και ειδοποίησε σχετικά την εταιρία Borelli με το έγγραφο αριθ. 69915 της 21ης Δεκεμβρίου 1990 ¹⁷.

15. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Μαρτίου 1991, η εταιρία Borelli άσκησε την ακόλουθη «προσφυγή-αγωγή»:

«Προσφυγή ασκηθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 173 της Συνθήκης (...) και, επικουρικόως, αγωγή για την αποκατάσταση ζημιών λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης σύμφωνα με τα άρθρα 178 και 215 της ίδιας Συνθήκης (...) κατά της Επιτροπής (...) της περιφέρειας της Λιγυρίας της Ιταλίας με αντικείμενο να αναγνωρισθεί η ανυρότητα της πράξεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπ' αριθ. 69915 της 21.12.90, η οποία περιήλθε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα εταιρία στις 10.1.91 (...) με την οποία γνωστοποιούνταν ότι η συνδρομή εκ μέρους του ΕΓΤΠΕ, τμήμα "Προσανατολισμός", για το οικονομικό έτος 1990, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 355/77, όπως διαλαμβάνει το σχέδιο υπ' αριθ. 90.41.ΙΤ.153.0, δεν μπορεί να χορηγηθεί, λόγω του ότι ανακλήθηκε

10 — Βλ. τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 729/70.

11 — Άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77.

12 — Ibidem, άρθρο 13, παράγραφος 3.

13 — Πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό 90.41.ΙΤ.153.0

14 — Παράρτημα I του υπονήματος αντικρούσεως.

15 — Ibidem, παράρτημα II.

16 — Ibidem, παραρτήματα II, III και IV και έγγραφο 14 της προσφυγής-αγωγής.

17 — Υπ' αριθ. 4 έγγραφο συνημμένο στην προσφυγή-αγωγή.

η θετική γνωμοδότηση του δημοσίου του κράτους στο έδαφος του οποίου προβλέπεται η εκτέλεση ζητείται επίσης η ακύρωση όλων των διαδικαστικών πράξεων που κατέληξαν στο εν λόγω μέτρο και, *συνεπώς, να αναγνωρισθεί το δικαίωμα της προσφεύγουσας-ενάγουσας εταιρίας να λάβει την προαναφερθείσα συνδρομή, καθώς και, επικουρική, να υποχρεωθεί η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να αποκαταστήσει τις ζημιές που προκάλεσε λόγω συμβατικής ευθύνης*¹⁸, υπό την επιφύλαξη ασκήσεως προσφυγής κατά της περιφέρειας της Λιγυρίας της Ιταλίας, και/ή να υποχρεωθεί, για τους ίδιους λόγους, η περιφέρεια της Λιγυρίας να αποκαταστήσει τις ζημιές και εν πάση περιπτώσει να υποχρεωθούν τα προαναφερθέντα όργανα να καταβάλουν τα έξοδα της παρούσας δίκης.»

16. Το Δικαστήριο, με διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1992, κήρυξε εαυτό αναρμόδιο να επιληφθεί της προσφυγής-αγωγής, στο μέτρο που στρέφεται κατά της περιφέρειας της Λιγυρίας και αφορά την ακύρωση των εθνικών διαδικαστικών πράξεων που κατέληξαν στην απόφαση της Επιτροπής. Το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε επίσης να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

17. Ας οριοθετήσουμε λοιπόν την προσφυγή-αγωγή, όπως παρουσιάζεται σήμερα ενώπιόν μας. Πέραν της ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 1990 και της αναγνώσεως του δικαιώματος της εταιρίας Borelli να λάβει τη συνδρομή, η προσφυγή-αγωγή αποσκοπεί, επικουρική, στο να θέσει ζήτημα εξωσυμβατικής ευθύνης της Επιτροπής.

18. Επειδή πρόκειται για προσφυγή ακυρώσεως, η εταιρία επικαλείται την παράβαση και την κακή εφαρμογή του άρθρου 9 του κανονισμού 355/77 και την «υπέρβαση εξουσίας λόγω καταχρήσεως» (αυτολεξεί), καθώς και, για πρώτη φορά με το υπόμνημα

απαντήσεως, παράβαση και κακή εφαρμογή των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 13 και 21 του κανονισμού 355/77. Ας εξετάσουμε έναν προς ένα τους ανωτέρω λόγους.

19. Κατά το άρθρο 9 του κανονισμού 355/77

«1. Τα σχέδια πρέπει να συμβάλλουν στη βελτίωση της καταστάσεως στους σχετικούς τομείς, ως προς τη βασική γεωργική παραγωγή. Πρέπει ιδίως να εξασφαλίζουν στους παραγωγούς του βασικού γεωργικού προϊόντος επαρκή και διαρκή συμμετοχή στα απορρέοντα οικονομικά οφέλη.

2. Η ενίσχυση από το Ταμείο χορηγείται μόνον εφόσον ο δικαιούχος παρέχει επαρκείς αποδείξεις ότι πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στο άρθρο 7 και στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, συμφωνητικά μακροχρονίου προμηθείας, που συνάπτονται με παραγωγούς του βασικού γεωργικού προϊόντος υπό λογικούς όρους για τους παραγωγούς αυτούς.»

20. Η εταιρία Borelli ισχυρίζεται ότι το σχέδιό της πληρούσε τις απαιτούμενες με τον εν λόγω κανονισμό προϋποθέσεις και θα έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο ευνοϊκής γνωμοδοτήσεως εκ μέρους του Συμβουλίου της Περιφέρειας της Λιγυρίας, αν το τελευταίο είχε λάβει υπόψη του αριθμό συμβάσεων προμηθείας για τις οποίες δεν χωρεί αμφιβολία ότι συνήφθησαν με ελαιοπαραγωγούς και οι οποίες περιελήφθησαν στον φάκελο της δικογραφίας¹⁹.

21. Συντρέχει περαιτέρω υπέρβαση εξουσίας στο μέτρο που το Συμβούλιο της Περιφέρειας της Λιγυρίας έκρινε εσφαλμένα ότι συμβάσεις προμηθείας πενταετούς διάρκειας που προέβλεπαν ανανέωση σε ετήσια

18 — Διάβαζε: εξωσυμβατική.

19 — Βλ. προσφυγή-αγωγή, σ. 5 της γαλλικής μεταφράσεως.

βάση δεν διασφάλιζαν στους παραγωγούς διαρκή συμμετοχή στα οικονομικά πλεονεκτήματα που απέρρεαν από το σχέδιο, κατά την έννοια του άρθρου 9 του κανονισμού 355/77.

22. Οι ανωτέρω αιτιάσεις, όπως διαπιστώνουμε, αφορούν απλώς την αιτιολόγηση της γνωμοδότησεως που εξέδωσαν οι ιταλικές αρχές σε σημείο ώστε η πράξη την οποία η εταιρία Borelli χαρακτήρισε επανειλημμένα με την προσφυγή-αγωγή της ως την προσβαλλόμενη να μην είναι η απόφαση της Επιτροπής αλλά η εθνική γνωμοδότηση.

23. Όπως υπενθύμισε το Δικαστήριο με τη διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1992, η εκτίμηση των εσωτερικής φύσεως ποιοτικών κριτηρίων ή της νομιμότητας της γνωμοδότησεως που εξέδωσαν οι εθνικές αρχές δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου²⁰.

24. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να λεχθεί ευθύς εξ αρχής ότι οι εν λόγω αιτιάσεις δεν μπορούν να αφορούν την εκδοθείσα από την Επιτροπή απόφαση. Πράγματι, η Επιτροπή δεν υιοθέτησε το αιτιολογικό του Περιφερειακού Συμβουλίου της Λιγυρίας, τασσόμενη υπέρ της απορρίψεως επί της ουσίας, ύστερα από εξέταση των ουσιαστικών προϋποθέσεων που θέτει το άρθρο 9, αλλά στηρίχθηκε αποκλειστικά στην έλλειψη εγκρίσεως εκ μέρους του ιταλικού δημοσίου, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 355/77 προϋποθέσεις, για να απορρίψει την αίτηση²¹.

25. Η εταιρία Borelli υποστηρίζει για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεώς της ότι η αίτηση συνδρομής που ενέκρινε το οικείο κράτος ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 13, παράγραφος 3, του

κανονισμού 355/77, έστω και αν μεταγενέστερα εκδόθηκε αρνητική γνωμοδότηση, αφού μεσολάβησε μεταφορά της αιτήσεως²². Σύμφωνα με την προσφεύγουσα-ενάγουσα εταιρία, όταν πρόκειται για μεταφερόμενα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 21 του κανονισμού 355/77, σχέδια, η αρχική έγκριση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους δεν μπορεί να αμφισβητείται με μεταγενέστερη γνωμοδότηση. Επιπλέον, η Επιτροπή θα όφειλε να λάβει υπόψη τη νέα αυτή γνωμοδότηση στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των ουσιαστικών προϋποθέσεων του εγκύρου της αιτήσεως και όχι ενόψει του άρθρου 13, παράγραφος 3, που προαναφέρθηκε, με τις επιταγές του οποίου είχε συμμορφωθεί οριστικώς η αρχική έγκριση. Το προαναφερθέν άρθρο 21, άλλωστε, δεν απαιτεί νέα έγκριση του οικείου κράτους μέλους οσάκις μεταφέρεται η αίτηση.

26. Χωρίς να αποφανθώ επί του παραδεκτού του λόγου αυτού, λόγω της φράσεως της διαδικασίας κατά την οποία γίνεται επίκλησή του, ας μου επιτραπεί να θεωρήσω ότι η ερμηνεία αυτή των άρθρων 13 και 21 του κανονισμού 355/77, η οποία ισοδυναμεί, όπως τόνισε η Επιτροπή²³, με υποβολή των αιτήσεων συνδρομής βάσει δύο διαφορετικών διαδικασιών, ανάλογα με το αν αποτέλεσαν ή όχι αντικείμενο αποφάσεως περί μεταφοράς, στερείται σημασίας.

27. Συγκεκριμένα, η έγκριση εκ μέρους του ενδιαφερομένου κράτους μέλους αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της συνδρομής του ΕΓΤΠΕ, ανεξάρτητα από το αν η αίτηση αποτέλεσε ή όχι αντικείμενο αποφάσεως περί μεταφοράς. Η άρνηση κράτους μέλους να στηρίξει αίτηση συνδρομής σημαίνει την άρνησή του να συμμετάσχει στη χρηματοδότηση της σχεδιαζόμενης ενεργείας. Πλην όμως, η συμμετοχή του κράτους μέλους στη χρηματοδότηση του σχεδίου αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για

20 — Βλ. προς την κατεύθυνση αυτή τις διατάξεις της 11ης Μαΐου 1981 στην υπόθεση 46/81, Benvenuto (Συλλογή 1981, σ. 809), και της 5ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 142/83, Νήβας (Συλλογή 1983, σ. 2969).

21 — Βλ. το υπ' αριθ. 4 έγγραφο επισυναφθέν στην προσφυγή-αγωγή.

22 — Βλ. υπόμνημα απαντήσεως σ. 6 και 7 της γαλλικής μεταφράσεως.

23 — Υπόμνημα ανταπαντήσεως, σ. 3 της γαλλικής μεταφράσεως.

τη χορήγηση της συνδρομής. Επειδή το εν λόγω κράτος συνεργάζεται στενά με την Επιτροπή για την ανάληψη, χρηματοδότηση και εύρυθμη εκτέλεση²⁴ των κοινών δράσεων που προβλέπει ο κανονισμός 355/77, δεν μπορεί να αγνοηθεί η εκ μέρους του έκδοση αρνητικής γνωμοδότησης.

28. Πέραν τούτου, η γνωμοδότηση που εκδίδει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, κατ' εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου 13, παράγραφος 3, μπορεί, προφανώς, όπως οποιαδήποτε διοικητική πράξη, να τροποποιηθεί ή μεταφερθεί οποτεδήποτε, εφόσον το απαιτούν νέα πραγματικά ή νομικά στοιχεία. Συναφώς, η αρνητική γνωμοδότηση της 18ης Ιανουαρίου 1990 αναφέρεται σε πληροφορίες που περιήλθαν στο περιφερειακό συμβούλιο κατά τη διάρκεια της δίκης και, ιδίως, μετά τις νέες συμβάσεις που προσκόμισε η εταιρία Borelli, στον έλεγχο που διενήργησε το Servizio provinciale agroalimentare της Imperia.

29. Προφανώς, συνέπεια της γνωμοδότησης εκείνης ήταν η ανάκληση της ενοίκισης γνωμοδότησης που είχε αρχικώς εκδώσει το περιφερειακό συμβούλιο της Λιγυρίας.

30. Τέλος, η εταιρία Borelli ισχυρίζεται ότι η εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 355/77 γνωμοδότηση συνιστά προπαρασκευαστική ή ενδιάμεση πράξη, μη επιδεχόμενη προσφυγή κατά το ιταλικό δίκαιο παρά μόνο στο στάδιο της τελικής πράξεως της διαδικασίας χορηγήσεως των συνδρομών, η οποία «εμπεριέχει όλες τις αποφάσεις των οργάνων και οργανισμών που παρεμβλήθηκαν στο πλαίσιο της ανωτέρω διαδικασίας»²⁵. Ο έλεγχος νομιμότητας της τελικής πράξεως — της αποφάσεως της Επιτροπής — πρέπει, συνεπώς, να επεκτείνεται και στη νομιμότητα

των ενδιάμεσων πράξεων — και ιδίως της εγκριτικής πράξεως της εθνικής διοικήσεως — διότι σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει κίνδυνος οι αιτούμενοι τη συνδρομή να στερούνται παντελώς ενδίκων μέσων κατά των ανωτέρω πράξεων.

31. Το επιχείρημα αυτό, καιτοι μη πειστικό, εγείρει πάντως ορισμένα ερωτήματα. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζω τις επιταγές της αρχής του «δικαιώματος του να δικάζεται κανείς από τον φυσικό δικαστή του», τη θεμελιώδη σημασία της οποίας αναγνώρισε το Δικαστήριο με τη νομολογία του²⁶ στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξεως. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από πράξη που του στερεί με τη σειρά της δικαίωμα ή πλεονέκτημα αρυόμενο από την κοινοτική ρύθμιση πρέπει να μπορεί να έχει τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά της εν λόγω πράξεως και να απολαύει πλήρους δικαστικής προστασίας.

32. Πάντως, η κατά το άρθρο 13, παράγραφος 3, γνωμοδότηση, η οποία, όπως προανέφερα, δεσμεύει την Επιτροπή οσάντις είναι αρνητική, δεν μπορεί, κατ' εμέ, να εκληφθεί ως ενδιάμεση πράξη μη δυνάμενη να προσβληθεί ενδίκως παρά μόνο με την τελική απόφαση. *Πρόκειται για πράξη η οποία βλάπτει οριστικώς την αιτούσα τη συνδρομή του Ταμείου εταιρία, δεδομένου ότι δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να προβεί στη χορήγησή της. Υπό την έννοια αυτή, πρέπει να μπορεί να αποτελεί αντικείμενο ελέγχου νομιμότητας.*

33. Επειδή πρόκειται για *εσωτερική* πράξη, μόνη αρμόδια να διενεργήσει τον ανωτέρω έλεγχο ήταν η εθνική δικαστική αρχή. Επομένως, εναπέκειτο στην εταιρία Borelli να προσφύγει σ' αυτήν. Στο πλαίσιο αυτό, το εθνικό δικαστήριο θα είχε τη δυνατότητα, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης

24 — Βλ. ιδίως τα άρθρα 19, παράγραφος 2, 20, παράγραφος 1, και 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77. Βλ. επίσης άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 729/70, σύμφωνα με το οποίο εναπόκειται στα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την πραγματοποίηση και το νομότυπο των χρηματοδοτούμενων από το Ταμείο πράξεων.

25 — Υπόμνημα απαντήσεως, σ. 9 της γαλλικής μεταφράσεως.

26 — Αποφάσεις της 15ης Μαΐου 1986 στην υπόθεση 222/84, Johnston (Συλλογή 1986, σ. 1651), και της 15ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση 222/86, Heylens (Συλλογή 1987, σ. 4097).

ΕΟΚ, να σας απευθύνει προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος των κανόνων του κοινοτικού δικαίου, στον βαθμό που θα έκρινε ότι για την έκδοση της αποφάσεώς του²⁷ ήταν απαραίτητη η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου. Εναπέκειτο επίσης στην εταιρία Borelli, σε περίπτωση παραδέκτου της προσφυγής της ενόψει των εσωτερικών οικονομικών κανόνων, να εγείρει ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου θέμα ενδεχομένης παραβιάσεως της αρχής του «δικαιώματος να δικάζεται κανείς από τον φυσικό δικαστή του».

34. Διαπιστώνω ότι η προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η εταιρία Borelli δεν μπορεί, ούτε εμμέσως, να αφορά την εκδοθείσα από το περιφερειακό συμβούλιο της Λιγυρίας γνωμοδότηση.

35. Επειδή η απόφαση της Επιτροπής δεν πάσχει αφεαυτής πλημμέλεια, η προσφυγή ακυρώσεως είναι απορριπτή.

36. Με το αίτημα αποζημιώσεως, η εταιρία Borelli ζητεί αποκατάσταση της ζημίας που της προκάλεσε η απόφαση να μη της χορηγηθούν οι συνδρομές του ΕΓΓΠΕ.

37. Ασφαλώς, η ακύρωση της βλαπτικής πράξεως δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως, παρά μόνον όταν η αποζημίωση καθίσταται ανέφικτη

κατά την εκπνοή της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής ακυρώσεως. Το Δικαστήριο έκρινε ότι

«(...) η αγωγή αποζημιώσεως των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης έχει θεσπιστεί ως αυτοτελές ένδικο βοήθημα που επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία. Διακρίνεται ιδίως από την προσφυγή ακυρώσεως κατά το ότι με αυτήν δεν επιδιώκεται η άρση συγκεκριμένου μέτρου, αλλά η αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από τις πράξεις ενός οργάνου. *Επομένως, η ύπαρξη ατομικής αποφάσεως που έχει καταστεί οριστική δεν συνιστά κώλυμα για το παραδεκτό μιας τέτοιας αγωγής*»²⁸.

38. Η αγωγή αποζημιώσεως είναι αυτοτελής σε σχέση με την προσφυγή ακυρώσεως²⁹. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση η απόρριψη της προσφυγής ακυρώσεως δεν καθιστά αυτοδικαίως απαράδεκτη την αγωγή αποζημιώσεως.

39. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα-ενάγουσα εταιρία δεν μπορεί να επικαλεστεί, σε βάρος της Επιτροπής, οποιοδήποτε πταίσμα ικανό να επιφέρει ευθύνη της Κοινοτότητας, δεδομένου ότι η χορήγηση της συνδρομής είναι αδύνατη οσάκις η εθνική γνωμοδότηση είναι αρνητική.

40. Επομένως, η αγωγή αποζημιώσεως πρέπει να κηρυχθεί ως αβάσιμη.

41. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει την παρούσα προσφυγή-αγωγή στο σύνολό της και να καταδικάσει την προσφεύγουσα-ενάγουσα εταιρία στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

27 — Βλ. προαναφερθείσα διάταξη της 11ης Μαρτίου 1981 στην υπόθεση Benvenuto.

28 — Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986 στην υπόθεση 175/84, Krohn κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 753), η υπογράμμιση δική μου.

29 — Βλ. επίσης τις αποφάσεις της 2ας Δεκεμβρίου 1971 στην υπόθεση 5/71, Aktien-Zuckerfabrik Schöppensledt κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 1025, σκέψη 3), και της 24ης Οκτωβρίου 1973 στην υπόθεση 43/72, Merkur κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 667, σκέψη 4).